

СТАНОВИЩЕ

От: проф. д-р Ингрид Симеонова Шикова – Софийски университет „Св. Климент Охридски”, Политически науки 3.3 – Европеистика – Политики на Европейския съюз

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност 05.02.10 „Световно стопанство и международни икономически отношения (международен мениджмънт)” в УНСС

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1459/31.05.2022 г. на Зам-ректора по НИД на УНСС.

Автор на дисертационния труд: Белослава Пламенова Гуевска

Тема на дисертационния труд: „Управление на знанието при създаване на конкурентни предимства, иновации и стратегически промени в ИТ сектора в България“

Становището е разработено в съответствие с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в УНСС и със стандарта за формата и съдържанието на рецензиите и становищата при провеждане на публична защита на дисертационни трудове за придобиване на образователна и научна степен доктор в УНСС.

1. Информация за дисертанта

Белослава Гуевска се е обучавала по докторска програма към катедра „Международни икономически отношения и бизнес” - Факултет „Международна икономика и политика” на УНСС по научна специалност „Световно стопанство и

международни икономически отношения (международен мениджмънт)” съгласно заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 1004/22.04.2014г . Първоначално обучението е осъществено в редовна форма, а впоследствие със заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 846/05.04.2019г. докторантурата е трансформирана в задочна.

Дисертационният труд е обсъден на заседание на катедра „Международни икономически отношения и бизнес” на факултета „Международна икономика и политика” към Университета за национално и световно стопанство – София, и е одобрен за защита пред научно жури с протокол 397/25.05.2022 г. Дисертационният труд е насочен за защита пред научно жури със Заповед 1459/31.05.2022 г. на Зам-ректора по НИД на УНСС.

Спазени са процедурните правила по условията и реда за провеждане на публична защита на представения докторски труд.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

• Обем и структура

Дисертационният труд на Белослава Гуевска е с общ обем от 206 страници. Състои се от въведение, три глави, заключение и 3 приложения; списък на използвани съкращения, таблици и фигури; използвана литература. В него са включени 11 таблици и 25 фигури. Библиографията обхваща 217 заглавия, от които 38 на български език, 2 на немски и 177 на английски език.

В **увода** е аргументирана мотивацията на докторантката за избора на темата на дисертацията, посочена е актуалността и важността на проблема. Формулирани са целите и конкретните задачи на изследването, тезата и работните хипотези, както и ограниченията на изследването.

Първа глава „Интердисциплинарен анализ на основните теории, модели и стратегии за успешно осъществяване на управление на знанието в българските ИТ компании“ има традиционни за дисертационните трудове структура и съдържание. Анализирани са теоретичните основи на управлението на знание, направен е преглед на академичната литература по темата. В първа глава са включени дефиниции за

данни, информация, знание, мъдрост, необходими за осъществяване на дисертационното изследване.

Втората глава „Знанието като основна компетенция и стратегически елемент в конкурентоспособността на ИТ фирмите в България“ е посветена на иновационния процес и на знанието като основни елементи на икономическото развитие. Определени са ключовите фази на еволюцията на иновациите, анализирана е предложената от Световната банка система от фактори, върху които се основава икономиката на знанието. Разгледано е мястото на България в иновационния процес в Европейския съюз. Очертани са проблемните области, в които българските компании изостават или бележат слаб напредък в иновациите.

В третата глава „Практически аспекти и стратегическо значение на управлението на знание в ИТ компаниите в България, опериращи на международните пазари“ е осъществен анализ на резултатите от проведеното анкетно проучване и на стратегията на българските ИТ предприятия по отношение на управлението на знанието. Въз основа на анализа са определени основните проблеми пред българските ИТ компании по отношение на знанието и е предложен инструмент за по-ефективно управление на знанието, който да отговаря на конкретните нужди на компаниите и да е съобразен със спецификите им.

Дисертационният труд завършва със заключение, обобщаващо анализите и постигнатите резултати.

- **Важност и актуалност на проблема**

Известна е латинската сентенция „Scientia potentia est“ – „Знанието е сила“. В съвременните условия, споделянето на знанието и неговото управление значително увеличава възможностите и конкурентоспособността на компаниите. Една от ключовите цели на управлението на знанието е да се използват фирмените практики и технологии, за да се създава корпоративното знание. В 21-ви век то придоби още по-голяма важност особено чрез т.нар. движения за „споделяне на знания“ и „сътрудничество в знанията“. Създават се съвместни екосистеми от знания, чрез които фирмите могат да повишат своята ефективност, да ускорят иновациите и да станат по-конкурентоспособни. Вече няма съмнения, че управлението на знанието е необходимо.

Управлението на знанията е актуално , за да се ускори и улесни достъпа до информация и знания, да се подобри скоростта на процеса на вземане на решения, да се насърчат иновациите и да се промени фирмената култура, да се увеличи удовлетвореността на клиентите на компаниите. Тук можем да се позовем на Лу Плат, бивш главен изпълнителен директор на Hewlett-Packard: „Ако Hewlett-Packard знаеше това, което Hewlett-Packard знае, щяхме да сме три пъти по-продуктивни.“

Темата за управлението на знанието е изследвана и обсъждана в академичната литература. Но едновременно с това новите динамични промени в света изискват по-нататъшни изследвания в тази сфера, намирането на нови подходящи модели, използването на различни подходи. Всеки изследовател в тази област се сблъсква с редица предизвикателства – комплексност, особености на практическото прилагане, различаващите се местни условия и цели, различните инструменти и сфери на тяхното прилагане.

Посочвайки всичко това, искам да подчертая, че макар и бидейки често в полезрението на изследователите, темата за управлението на знанията може да бъде разглеждана от различни перспективи и с различни изследователски цели. В този смисъл, Белослава Гуевска е намерила своя творчески ъгъл, от който анализира управлението на знанието при създаване на конкурентни предимства, иновации и стратегически промени в ИТ сектора в България. Безспорни са важноста и актуалността на проблема, изследван в рецензираната дисертация.

- **Формулиране на целта, задачите, обекта, предмета и основната теза на дисертационния труд**

В увода се съдържат елементите, необходими за изясняване на целта, задачите, обекта, предмета и основната теза на дисертационния труд. **Основната цел** на дисертационния труд е да изследва управлението на знания в технологичните компании в България и да се предложи интердисциплинарен модел с препоръки за преодоляване на предизвикателствата при осъществяването на този процес.

Определени са редица конкретни задачи на изследването – да се анализират основни теории по отношение на управлението на знания, да се направи обща характеристика на иновационната среда в България с акцент върху особеностите на ИТ сектора, да се идентифицират и систематизират конкретните предизвикателства пред

българските технологични компании с потенциал за развитие на международните пазари, свързани с управлението на знания и да се предложат инструменти за справянето с тях.

Формулирани са работна теза и две работни хипотези с по няколко елемента. Посочена е методическата основа на изследването. Практическата част на изследването е осъществена на базата на анкетно проучване, чиято методическа основа е обоснована в увода. Изброени са и ограниченията, които авторът си поставя.

- **Използвана научна литература**

Както беше споменато по-горе, в използваната литература са посочени 217 заглавия, от които 38 на български език, 2 на немски и 177 на английски език. За дисертационния труд са използвани както академични източници, така и статистически данни, документи, Интернет източници.

3. Оценка на дисертацията и получените научни и научно-приложни резултати

Представеният за рецензиране дисертационен труд отговаря на законовите изисквания – той е свидетелство, че авторът притежава познания по темата за управление на знанието, познава теорията и академичната литература в изследваната област и демонстрира способност за осъществяване на научни и приложни изследвания.

В дисертационния труд са анализирани основните теории и модели за управление на знанията и са направени изводи по всеки от тях, изяснени са понятията, които се използват в него. Разгледана е взаимовръзката между управлението на знания и иновациите. Направен е анализ на състоянието на иновационния капацитет на фирмите в България, чрез изследване на редица показатели. Представена е методологията, по която е подготвен и разработен авторският интердисциплинарен инструмент за по-ефективно управление на знанията, който би могъл да бъде използван от фирмите за повишване на тяхната конкурентноспособност. Грижливо е подхождено към емпиричното изследване, което е и основният принос на дисертацията.

Логично е формулирано заключението и е посочена валидността на част от хипотезите.

В заключение, общото впечатление е, че докторантката има необходимите знания по темата на дисертацията, умения да анализира, да прави изводи и обобщения..

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам приносите, посочени в автореферата. Както вече посочих, като приносни могат да бъдат разглеждани изводите от емпиричното изследване, оригиналната визуализация резултатите от приложената методология и предложения инструмент за управление на знанието. Приносите на докторантката са по-скоро в научно-приложното поле.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Белослава Гуавска има четири публикации, свързани с темата на дисертацията. Те са доклади, представени на международни конференции и публикувани в издания на УНСС. Оценявам положително представените публикации.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертацията, подготвен е грижливо и дава представа за дисертационния труд, неговите цели, задачи и резултати.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Бих искала да поставя следните въпроси на докторант Белослава Гуевска: Попадането на България в категорията на скромните новатори не е ли свързано и с бизнес интереси на големи компании от развитите държави-членки на ЕС, които са заинтересовани от използването на човешките ресурси в полза на техните вериги на стойността? В тази връзка съществува ли опасност България да попадне в т.нар. „капан на средния доход“ и да бъде слабото звено в икономиката, основана на знанието в Европейския съюз?

8. Заключение

Представената за рецензиране дисертация отговаря на изискванията за присъждане на образователна и научна степен “доктор”. Дисертационният труд на Белослава Гуевска е завършено изследване, основано на познаване на тематиката, включително на академичната литература в сферата на управление на знанието.

Дисертационният труд показва образователната и научната осведоменост на докторант Белослава Гувеска.

Въз основа на положителната оценка, посочените достойнства и конкретните приноси на дисертационния труд **„Управление на знанието при създаване на конкурентни предимства, иновации и стратегически промени в ИТ сектора в България“** подкрепям присъждането на образователна и научна степен **“доктор”** на **Белослава Пламенова Гувеска**

2 август 2022г.

София

проф.Ингрид Шикова